

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 2ας Απριλίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Προσδιορισμός του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Άρθρο 18, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως δ' – Άρθρο 23, παράγραφος 1 – Άρθρο 24, παράγραφος 1 – Διαδικασία εκ νέου ανάληψης – Κριτήρια σχετικά με τον προσδιορισμό της ευθύνης – Υποβολή νέας αίτησης σε άλλο κράτος μέλος – Άρθρο 20, παράγραφος 5 – Εκκρεμής διαδικασία προσδιορισμού – Ανάκληση της αίτησης – Άρθρο 27 – Προσφυγές»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-582/17 και C-583/17,

με αντικείμενο δύο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας, Κάτω Χώρες) με αποφάσεις της 27ης Σεπτεμβρίου 2017, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 4 Οκτωβρίου 2017, στο πλαίσιο των διαδικασιών

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

κατά

H. (C-582/17),

R. (C-583/17),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Κ. Lenaerts, Πρόεδρο, R. Silva de Lapuerta, Αντιπρόεδρο, A. Arabadjiev, A. Prechal, M. Βηλαρά, E. Regan, C. Toader και Κ. Λυκούργο, προέδρους τμήματος, A. Rosas, M. Pešić, L. Bay Larsen (εισηγητή), M. Safjan, D. Šváby, C. G. Fernlund και C. Vajda, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston

γραμματέας: M. Ferreira, κύρια διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 4ης Σεπτεμβρίου 2018,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η H., εκπροσωπούμενη από τον I. M. Zuidhoek, advocaat,
- η R., εκπροσωπούμενη από τον M. P. Ufkes, advocaat,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις M. K. Bulterman και M. H. S. Gijzen,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze και R. Kanitz,
- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. Heliskoski,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον S. Brandon, καθώς και από τις Z. Lavery και R. Fadoju, επικουρούμενους από τον D. Blundell, barrister,
- η Ελβετική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον E. Bichet,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον G. Wils και τη M. Κοντού-Durande,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου 2018,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (ΕΕ 2013, L 180, σ. 31, στο εξής: κανονισμός Δουβλίνο ΙΙΙ).
- 2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο ενδίκων διαφορών μεταξύ του Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (Υφυπουργού Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, Κάτω Χώρες) (στο εξής: Υφυπουργός) και των Η. και R., υπηκόων Συρίας, σχετικά με την άρνηση εξέτασης των αιτήσεών τους διεθνούς προστασίας.

Το νομικό πλαίσιο

Ο κανονισμός 1560/2003

- 3 Τα παραρτήματα I και ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΚ) 1560/2003 της Επιτροπής, της 2ας Σεπτεμβρίου 2003, για τα μέτρα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας (ΕΕ 2003, L 222, σ. 3), όπως έχει τροποποιηθεί με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 118/2014 της Επιτροπής, της 30ής Ιανουαρίου 2014 (ΕΕ 2014, L 39, σ. 1) (στο εξής: κανονισμός 1560/2003), περιέχουν, αντιστοίχως, «τυποποιημένο έντυπο για τον καθορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας» και «τυποποιημένο έντυπο για τα αιτήματα εκ νέου ανάληψης».

Ο κανονισμός Δουβλίνο ΙΙΙ

- 4 Οι αιτιολογικές σκέψεις 4, 5, 13, 14 και 19 του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ έχουν ως εξής:

«(4) Τα συμπεράσματα του Τάμπερε προσδιόρισαν [...] ότι το [κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου] θα πρέπει να περιλαμβάνει, σε μία βραχυχρόνια προοπτική, ένα σαφή και λειτουργικό καθορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεων ασύλου.

- (5) Μια τέτοια μέθοδος θα πρέπει να θεμελιώνεται σε αντικειμενικά και δίκαια κριτήρια τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα. Θα πρέπει, ιδίως, να επιτρέπει τον ταχύ προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο, προκειμένου να κατοχυρώνεται η πραγματική πρόσβαση στις διαδικασίες χορήγησης διεθνούς προστασίας και να μην διακυβεύεται ο στόχος της ταχύτητας κατά την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας.

[...]

- (13) Σύμφωνα με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1989 για τα δικαιώματα του παιδιού και τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα κράτη μέλη θα πρέπει κατά την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού να λαμβάνουν πρωτίστως υπόψη το μείζον συμφέρον του παιδιού. Κατά την αξιολόγηση του μείζονος συμφέροντος του παιδιού, τα κράτη μέλη θα πρέπει, ιδιαίτερα, να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη την καλή διαβίωση και την κοινωνική ανάπτυξη του ανηλίκου, ζητήματα ασφάλειας και προστασίας και τις απόψεις του ανηλίκου ανάλογα με την ηλικία του και την ωριμότητά του, συμπεριλαμβανομένων των καταβολών του. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να θεσπιστούν ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις για ασυνόδευτους ανηλίκους λόγω της ιδιαίτερα ευάλωτης κατάστασής τους.
- (14) Σύμφωνα με την ευρωπαϊκή σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να λαμβάνουν πρωτίστως υπόψη τον σεβασμό της προσωπικής και οικογενειακής ζωής.

[...]

- (19) Για την εγγύηση της αποτελεσματικής προστασίας των δικαιωμάτων των ενδιαφερόμενων προσώπων, θα πρέπει να θεσπιστούν νομικές εγγυήσεις και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής όσον αφορά αποφάσεις για μεταφορές στο υπεύθυνο κράτος μέλος, σύμφωνα, ιδίως, με τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προκειμένου να τηρείται το διεθνές δίκαιο, η πραγματική προσφυγή κατά των ανωτέρω αποφάσεων θα πρέπει να καλύπτει την εξέταση της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού και της νομικής και της πραγματικής κατάστασης στο κράτος μέλος στο οποίο μεταφέρεται ο αιτών.»

- 5 Το άρθρο 2 του κανονισμού αυτού έχει ως ακολούθως:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, νοούνται ως:

[...]

- δ) “εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας”: το σύνολο των εξεταστικών μέτρων, αποφάσεων ή δικαστικών αποφάσεων που εκδίδονται για μια αίτηση διεθνούς προστασίας από τις αρμόδιες αρχές σύμφωνα με την οδηγία 2013/32/ΕΕ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (ΕΕ 2013, L 180, σ. 60),] και την οδηγία 2011/95/ΕΕ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (ΕΕ 2011, L 337, σ. 9)], εξαιρουμένων των διαδικασιών προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό·

[...]».

6 Το άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 2, του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη εξετάζουν κάθε αίτηση διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα στο έδαφος οποιουδήποτε από αυτά, συμπεριλαμβανομένων των συνόρων ή των ζωνών διέλευσης. Η αίτηση εξετάζεται από ένα μόνο κράτος μέλος, το οποίο είναι το οριζόμενο ως υπεύθυνο σύμφωνα με τα κριτήρια που αναφέρονται στο κεφάλαιο III.

2. Εάν δεν είναι δυνατόν να καθορισθεί το υπεύθυνο κράτος μέλος βάσει των κριτηρίων που αναφέρονται στον παρόντα κανονισμό, υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης είναι το πρώτο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση διεθνούς προστασίας.

[...]»

7 Στο κεφάλαιο III του κανονισμού Δουβλίνο III, σχετικά με τα «[κ]ριτήρια για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους», το άρθρο 9 του κανονισμού αυτού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Μέλη οικογένειας που είναι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας», έχει ως εξής:

«Εάν ένα μέλος της οικογένειας του αιτούντος, ανεξαρτήτως του αν οι οικογενειακοί δεσμοί είχαν δημιουργηθεί προηγουμένως στη χώρα καταγωγής, έλαβε άδεια διαμονής σε κράτος μέλος ως δικαιούχος διεθνούς προστασίας, το εν λόγω κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας, υπό τον όρο ότι οι ενδιαφερόμενοι εξέφρασαν την επιθυμία τους γραπτώς.»

8 Το άρθρο 18 του εν λόγω κανονισμού διευκρινίζει τα εξής:

«1. Το υπεύθυνο κράτος μέλος δυνάμει του παρόντος κανονισμού υποχρεούται:

α) να αναδέχεται, υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 21, 22 και 29, αιτούντα ο οποίος υπέβαλε αίτηση σε άλλο κράτος μέλος,

β) να αναλαμβάνει εκ νέου, υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 23, 24, 25 και 29, αιτούντα η αίτηση του οποίου τελεί υπό εξέταση και ο οποίος έκανε αίτηση σε άλλο κράτος μέλος ή ο οποίος ευρίσκεται χωρίς να έχει τίτλο διαμονής στο έδαφος άλλου κράτους μέλους,

γ) να αναλαμβάνει εκ νέου, υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 23, 24, 25 και 29, υπήκοο τρίτης χώρας ή απάτριδα ο οποίος ανακάλεσε την υπό εξέταση αίτησή του και έκανε αίτηση σε άλλο κράτος μέλος ή ο οποίος ευρίσκεται στο έδαφος άλλου κράτους μέλους χωρίς τίτλο διαμονής,

δ) να αναλαμβάνει εκ νέου, υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 23, 24, 25 και 29, υπήκοο τρίτης χώρας ή απάτριδα του οποίου η αίτηση απερρίφθη και ο οποίος έκανε αίτηση σε άλλο κράτος μέλος ή ο οποίος ευρίσκεται χωρίς να έχει τίτλο διαμονής στο έδαφος άλλου κράτους μέλους.

2. Στις περιπτώσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1 στοιχεία α) και β), το υπεύθυνο κράτος μέλος εξετάζει ή ολοκληρώνει την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας που έκανε ο αιτών.

Στις περιπτώσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1 στοιχείο γ), όταν το υπεύθυνο κράτος μέλος είχε διακόψει την εξέταση αίτησης μετά από ανάκλησή της από τον αιτούντα πριν από τη λήψη απόφασης επί της ουσίας πρωτοδίκως, το εν λόγω κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι ο αιτών έχει δικαίωμα να ζητήσει να ολοκληρωθεί η εξέταση της αίτησής του ή να υποβάλει νέα αίτηση διεθνούς προστασίας [...]

Στις περιπτώσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1 στοιχείο δ), όταν η αίτηση απορρίπτεται πρωτοδίκως μόνο, το υπεύθυνο κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο έχει ή είχε δυνατότητα πραγματικής προσφυγής, σύμφωνα με το άρθρο 46 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ.»

9 Το κεφάλαιο VI του ίδιου κανονισμού, με τίτλο «Διαδικασίες για την αναδοχή και την εκ νέου ανάληψη», περιλαμβάνει τα άρθρα 20 έως 33.

10 Το άρθρο 20, παράγραφος 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο III ορίζει τα εξής:

«Το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε πρώτα η αίτηση διεθνούς προστασίας είναι υποχρεωμένο, υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 23, 24, 25 και 29 και έως την ολοκλήρωση της διαδικασίας προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας, να αναλάβει εκ νέου τον αιτούντα ο οποίος ευρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος χωρίς τίτλο διαμονής ή έχει υποβάλει εκεί αίτηση διεθνούς προστασίας αφού ανακάλεσε την πρώτη αίτησή του κατά τη διάρκεια της διαδικασίας προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους.»

11 Το άρθρο 21, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού έχει ως εξής:

«Εάν το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε αίτηση διεθνούς προστασίας θεωρεί ότι άλλο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέτασή της, μπορεί να απευθύνει σε αυτό αίτημα περί αναδοχής του αιτούντος, το συντομότερο δυνατό και, σε κάθε περίπτωση, εντός προθεσμίας τριών μηνών από την υποβολή της αίτησης κατά την έννοια του άρθρου 20 παράγραφος 2.»

12 Το άρθρο 22, παράγραφοι 2, 4, 5 και 7, του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα εξής:

«2. Κατά τη διαδικασία προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους, χρησιμοποιούνται αποδεικτικά στοιχεία και έμμεσες αποδείξεις.

[...]

4. Οι απαιτήσεις για τα αποδεικτικά στοιχεία θα πρέπει να μην υπερβαίνουν ό,τι είναι απαραίτητο για την καλή εφαρμογή του παρόντος κανονισμού.

5. Εάν δεν υπάρχουν τυπικές αποδείξεις, το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα αναγνωρίζει την ευθύνη του, εάν οι έμμεσες αποδείξεις έχουν συνοχή, μπορούν να εξακριβωθούν και είναι αρκούντως λεπτομερείς για να θεμελιωθεί η ευθύνη.

[...]

7. Η έλλειψη απάντησης εντός της προθεσμίας των δύο μηνών που αναφέρεται στην παράγραφο 1 και του ενός μηνός που προβλέπεται στην παράγραφο 6 ισοδυναμεί με αποδοχή του αιτήματος και συνεπάγεται την υποχρέωση αναδοχής του προσώπου, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης για κατάλληλη διεύθυνση της άφιξης.»

13 Το άρθρο 23 του ίδιου κανονισμού ορίζει τα εξής:

«1. Όταν ένα κράτος μέλος στο οποίο ένα πρόσωπο, όπως αναφέρεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο β), γ) ή δ), έχει υποβάλει νέα αίτηση διεθνούς προστασίας, θεωρεί ότι είναι υπεύθυνο άλλο κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 20 παράγραφος 5 και το άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο β), γ) ή δ), μπορεί να υποβάλει στο εν λόγω κράτος μέλος αίτημα εκ νέου ανάληψης του εν λόγω προσώπου.

[...]

4. Το αίτημα εκ νέου ανάληψης υποβάλλεται με τη χρήση υποδείγματος και συμπεριλαμβάνει αποδεικτικά στοιχεία ή έμμεσες αποδείξεις όπως περιγράφονται στους δύο καταλόγους που αναφέρονται στο άρθρο 22 παράγραφος 3 και/ή συναφή στοιχεία από τις δηλώσεις του ενδιαφερόμενου προσώπου, που επιτρέπουν στις αρχές του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα να επαληθεύει κατά πόσον είναι υπεύθυνο βάσει των κριτηρίων που ορίζει ο παρών κανονισμός.

Η Επιτροπή, μέσω εκτελεστικών πράξεων, καθορίζει ενιαίους όρους για την προετοιμασία και την υποβολή αιτημάτων εκ νέου ανάληψης. Οι εν λόγω εκτελεστικές πράξεις εκδίδονται σύμφωνα με τη διαδικασία εξέτασης του άρθρου 44 παράγραφος 2.»

14 Το άρθρο 24 του κανονισμού Δουβλίνο III προβλέπει τα εξής:

«1. Όταν κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου πρόσωπο το οποίο αναφέρεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο β), γ) ή δ), διαμένει χωρίς τίτλο διαμονής και στο οποίο δεν έχει υποβληθεί νέα αίτηση διεθνούς προστασίας θεωρεί ότι άλλο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο σύμφωνα με το άρθρο 20 παράγραφος 5 και το άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο β), γ) ή δ), δύναται να ζητήσει από το άλλο κράτος μέλος να αναλάβει εκ νέου το εν λόγω πρόσωπο.

[...]

5. Το αίτημα εκ νέου ανάληψης προσώπου το οποίο αναφέρεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο β), γ) ή δ) υποβάλλεται με τη χρήση υποδείγματος και συμπεριλαμβάνει αποδεικτικά στοιχεία ή έμμεσες αποδείξεις όπως περιγράφονται στους δύο καταλόγους που αναφέρονται στο άρθρο 22 παράγραφος 3 και/ή συναφή στοιχεία από τις δηλώσεις του προσώπου που επιτρέπουν στις αρχές του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα να επαληθεύει κατά πόσον είναι υπεύθυνο το κράτος μέλος βάσει των κριτηρίων που θεσπίζονται με τον παρόντα κανονισμό.

[...]»

15 Το άρθρο 25 του κανονισμού αυτού προβλέπει τα εξής:

«1. Το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα προβαίνει στις απαραίτητες επαληθεύσεις και αποφαινεται σχετικά με το αίτημα εκ νέου ανάληψης του ενδιαφερόμενου προσώπου το ταχύτερο δυνατόν και, σε κάθε περίπτωση όχι αργότερα από ένα μήνα από την ημερομηνία κατά την οποία παρελήφθη το αίτημα. Όταν το αίτημα βασίζεται σε στοιχεία λαμβανόμενα από το σύστημα Eurodac, η εν λόγω προθεσμία μειώνεται σε δύο εβδομάδες.

2. Η έλλειψη απάντησης εντός της προθεσμίας του ενός μηνός ή των δύο εβδομάδων που αναφέρεται στην παράγραφο 1 ισοδυναμεί με αποδοχή του αιτήματος και συνεπάγεται την υποχρέωση εκ νέου ανάληψης του ενδιαφερόμενου προσώπου, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης για κατάλληλη διευθέτηση της άφιξης.»

16 Το άρθρο 27, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα ακόλουθα:

«Ο αιτών ή άλλο πρόσωπο όπως αναφέρεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο γ) ή δ) έχει το δικαίωμα άσκησης πραγματικής προσφυγής, με τη μορφή ένδικου μέσου ή επανεξέτασης, ενώπιον δικαστηρίου, τόσο για τα πραγματικά όσο και για τα νομικά στοιχεία, κατά απόφασης μεταφοράς.»

Οι διαφορές των κύριων δικών και τα προδικαστικά ερωτήματα

Η υπόθεση C-582/17

- 17 Η Η. υπέβαλε, στις 21 Ιανουαρίου 2016, αίτηση διεθνούς προστασίας στις Κάτω Χώρες.
- 18 Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Η. είχε προηγουμένως υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας στη Γερμανία, ο Υφυπουργός, στις 21 Μαρτίου 2016, υπέβαλε στις γερμανικές αρχές αίτημα εκ νέου ανάληψης κατ' εφαρμογήν του άρθρου 18, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού Δουβλίνο III.
- 19 Οι γερμανικές αρχές δεν απάντησαν σε αυτό το αίτημα εκ νέου ανάληψης εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας των δύο εβδομάδων.
- 20 Με απόφαση της 6ης Μαΐου 2016, ο Υφυπουργός αποφάσισε να μην εξετάσει την αίτηση διεθνούς προστασίας που υπέβαλε η Η., εκτιμώντας ότι η εν λόγω αιτούσα δεν μπορούσε να επικαλεστεί το άρθρο 9 του κανονισμού Δουβλίνο III ούτως ώστε να θεωρηθεί το Βασίλειο των Κάτω Χωρών υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης λόγω της παρουσίας του συζύγου της σε αυτό το κράτος μέλος, διότι επρόκειτο για περίπτωση εκ νέου ανάληψης και όχι αναδοχής.
- 21 Η Η. άσκησε προσφυγή κατά της ως άνω απόφασης του Υφυπουργού ενώπιον του Rechtbank den Haag, zittingsplaats Groningen (πρωτοδικείου Χάγης, δικάζοντος στο Groningen, Κάτω Χώρες).
- 22 Με απόφαση της 6ης Ιουνίου 2016, το δικαστήριο αυτό δέχθηκε την προσφυγή και ακύρωσε την απόφαση του Υφυπουργού, κρίνοντας ότι δεν ήταν επαρκώς αιτιολογημένη.
- 23 Η Η. και ο Υφυπουργός άσκησαν έφεση κατά της ανωτέρω απόφασης.
- 24 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, σύμφωνα με τη λογική που διαπνέει τον κανονισμό Δουβλίνο III, μόνον το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η πρώτη αίτηση διεθνούς προστασίας προσδιορίζει το υπεύθυνο κράτος μέλος. Εντεύθεν συνάγει ότι η Η. δεν μπορεί να επικαλεστεί το κριτήριο που ορίζεται στο κεφάλαιο III του εν λόγω κανονισμού έναντι των Κάτω Χωρών, καθόσον δεν ανέμεινε την ολοκλήρωση της διαδικασίας προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους στη Γερμανία και ότι υπάρχει ήδη συμφωνία για την εκ νέου ανάληψη μεταξύ των δύο αυτών κρατών μελών.
- 25 Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται κατά πόσον μια τέτοια λύση είναι συμβατή με εκείνη που προκρίθηκε στις αποφάσεις της 7ης Ιουνίου 2016, Ghezlbash (C-63/15, EU:C:2016:409), και Karim (C-155/15, EU:C:2016:410).
- 26 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας, Κάτω Χώρες) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Πρέπει ο κανονισμός [Δουβλίνο III] να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι μόνον το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε για πρώτη φορά αίτηση διεθνούς προστασίας είναι επιφορτισμένο με τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους, οπότε ένας αλλοδαπός δύναται να ασκήσει μόνο σε αυτό το κράτος μέλος προσφυγή βάσει του άρθρου 27 του κανονισμού αυτού κατά της εσφαλμένης εφαρμογής ενός από τα σχετικά με τον προσδιορισμό της ευθύνης κριτήρια που περιέχονται στο κεφάλαιο III του εν λόγω κανονισμού (στο οποίο περιλαμβάνεται το άρθρο 9);»

Η υπόθεση C-583/17

- 27 Η R. υπέβαλε, στις 9 Μαρτίου 2016, αίτηση διεθνούς προστασίας στις Κάτω Χώρες.

- 28 Λαμβάνοντας υπόψη ότι η R. είχε προηγουμένως υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας στη Γερμανία, ο Υφυπουργός υπέβαλε στις γερμανικές αρχές αίτημα εκ νέου ανάληψής της κατ' εφαρμογήν του άρθρου 18, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού Δουβλίνο III.
- 29 Οι γερμανικές αρχές αρχικώς απέρριψαν το αίτημα αυτό, με την αιτιολογία ότι η R. ήταν σύζυγος δικαιούχου διεθνούς προστασίας στις Κάτω Χώρες.
- 30 Ο Υφυπουργός απηύθυνε, κατόπιν αυτού, στις γερμανικές αρχές αίτημα επανεξέτασης, επισημαίνοντας ότι είχε κριθεί ότι κατά πάσα πιθανότητα δεν είχε τελεστεί γάμος μεταξύ της R. και του προσώπου αυτού. Κατόπιν του ως άνω αιτήματος, οι γερμανικές αρχές αναθεώρησαν την άποψή τους και δέχθηκαν, με απόφαση της 1ης Ιουνίου 2016, την εκ νέου ανάληψη της R.
- 31 Με απόφαση της 14ης Ιουλίου 2016, ο Υφυπουργός αποφάσισε να μην εξετάσει την αίτηση διεθνούς προστασίας που υπέβαλε η R., εκτιμώντας, αφενός, ότι ο φερόμενος ως σύζυγος της R. δεν μπορούσε να θεωρηθεί μέλος της οικογενείας της, στον βαθμό που από τα στοιχεία που υπέβαλε η R. δεν προέκυπτε ότι ο προβαλλόμενος γάμος ήταν πιθανός, και, αφετέρου, ότι η R. δεν μπορούσε να επικαλεστεί το άρθρο 9 του κανονισμού Δουβλίνο III, καθόσον επρόκειτο για περίπτωση εκ νέου ανάληψης και όχι αναδοχής.
- 32 Η R. άσκησε προσφυγή κατά της ανωτέρω απόφασης ενώπιον του Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (πρωτοδικείου Χάγης, δικάζοντας στο 's-Hertogenbosch, Κάτω Χώρες).
- 33 Με απόφαση της 11ης Αυγούστου 2016, το δικαστήριο αυτό δέχθηκε την προσφυγή και ακύρωσε την απόφαση του Υφυπουργού με το σκεπτικό ότι υπήκοος τρίτης χώρας μπορεί να επικαλεστεί τα κριτήρια που ορίζονται στο κεφάλαιο III του κανονισμού Δουβλίνο III τόσο σε περιπτώσεις αναδοχής όσο και σε περιπτώσεις εκ νέου ανάληψης.
- 34 Ο Υφυπουργός άσκησε έφεση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.
- 35 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Πρέπει ο κανονισμός [Δουβλίνο III] να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι μόνον το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε για πρώτη φορά αίτηση διεθνούς προστασίας είναι επιφορτισμένο με τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους, οπότε ένας αλλοδαπός δύναται να ασκήσει μόνο σε αυτό το κράτος μέλος προσφυγή βάσει του άρθρου 27 του κανονισμού αυτού κατά της εσφαλμένης εφαρμογής ενός από τα σχετικά με τον προσδιορισμό της ευθύνης κριτήρια που περιέχονται στο κεφάλαιο III του εν λόγω κανονισμού (στο οποίο περιλαμβάνεται το άρθρο 9);
- 2) Σε ποιο μέτρο έχει σημασία για την απάντηση στο πρώτο ερώτημα το ότι στο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε για πρώτη φορά αίτηση διεθνούς προστασίας έχει ήδη εκδοθεί απόφαση επί της αίτησης αυτής ή ότι ο αλλοδαπός ανακάλεσε πρόωρα την εν λόγω αίτηση;»
- 36 Με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 19ης Οκτωβρίου 2017 αποφασίστηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων C-582/17 και C-583/17 προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής απόφασης.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 37 Με το προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-582/17 και με τα προδικαστικά ερωτήματα στην υπόθεση C-583/17, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν ο κανονισμός Δουβλίνο III έχει την έννοια ότι υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος υπέβαλε αρχικώς αίτηση διεθνούς προστασίας σε ένα κράτος μέλος, εν συνεχεία εγκατέλειψε

το κράτος μέλος αυτό και, ακολούθως, υπέβαλε νέα αίτηση διεθνούς προστασίας σε άλλο κράτος μέλος, μπορεί να επικαλεσθεί, στο πλαίσιο προσφυγής ασκηθείσας δυνάμει του άρθρου 27, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού στο δεύτερο κράτος μέλος κατά της απόφασης περί μεταφοράς του, το σχετικό με τον προσδιορισμό της ευθύνης κριτήριο που προβλέπεται στο άρθρο 9 του εν λόγω κανονισμού.

Επί του περιεχομένου του δικαιώματος προσφυγής

- 38 Το άρθρο 27, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III ορίζει ότι το πρόσωπο ως προς το οποίο έχει ληφθεί απόφαση μεταφοράς έχει το δικαίωμα άσκησης αποτελεσματικής προσφυγής, με τη μορφή ένδικου βοηθήματος ή ένδικου μέσου, ενώπιον δικαστηρίου, τόσο για τα πραγματικά όσο και για τα νομικά στοιχεία, κατά της εν λόγω απόφασης μεταφοράς.
- 39 Το περιεχόμενο της προσφυγής αυτής διευκρινίζεται στην αιτιολογική σκέψη 19 του κανονισμού αυτού, όπου αναφέρεται ότι, προς εξασφάλιση της τήρησης του διεθνούς δικαίου, η αποτελεσματική προσφυγή που καθιερώνει ο εν λόγω κανονισμός κατά των αποφάσεων μεταφοράς πρέπει να αφορά την εξέταση, αφενός, της εφαρμογής του ίδιου αυτού κανονισμού και, αφετέρου, της νομικής και πραγματικής κατάστασης στο κράτος μέλος προς το οποίο μεταφέρεται ο αιτών (αποφάσεις της 26ης Ιουλίου 2017, Mengesteab, C-670/16, EU:C:2017:587, σκέψη 43, και της 25ης Οκτωβρίου 2017, Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, σκέψη 37).
- 40 Στο πλαίσιο αυτό, υπό το πρίσμα ιδίως της γενικής εξέλιξης του συστήματος προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την αίτηση ασύλου που υποβλήθηκε σε ένα από τα κράτη μέλη, κατόπιν της έκδοσης του κανονισμού Δουβλίνο III, καθώς και των σκοπών που ο κανονισμός αυτός επιδιώκει, το άρθρο 27, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού έχει την έννοια ότι η προβλεπόμενη σε αυτό προσφυγή κατά απόφασης μεταφοράς θα πρέπει να μπορεί να αφορά τόσο την τήρηση των κανόνων σχετικά με την ευθύνη για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας όσο και τις διαδικαστικές εγγυήσεις τις οποίες προβλέπει ο ίδιος κανονισμός (πρβλ. αποφάσεις της 26ης Ιουλίου 2017, A.S., C-490/16, EU:C:2017:585, σκέψεις 27 και 31, της 26ης Ιουλίου 2017, Mengesteab, C-670/16, EU:C:2017:587, σκέψεις 44 έως 48, καθώς και της 25ης Οκτωβρίου 2017, Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, σκέψη 38).
- 41 Το γεγονός ότι η απόφαση μεταφοράς κατά της οποίας ασκείται η προσφυγή εκδόθηκε κατόπιν διαδικασίας αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης δεν είναι ικανό να επηρεάσει το περιεχόμενο που αναγνωρίζεται, κατά τα προεκτεθέντα, ότι έχει η προσφυγή.
- 42 Πράγματι, το άρθρο 27, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III κατοχυρώνει το δικαίωμα προσφυγής τόσο για τους αιτούντες διεθνή προστασία, οι οποίοι ενδέχεται να υπαχθούν σε διαδικασία, κατά περίπτωση, αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης, όσο και για τα άλλα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 18, παράγραφος 1, στοιχεία γ' ή δ', του κανονισμού αυτού, τα οποία ενδέχεται να υπαχθούν σε διαδικασία εκ νέου ανάληψης, χωρίς να γίνεται διάκριση ως προς το περιεχόμενο της προσφυγής την οποία μπορούν να ασκήσουν αυτές οι διαφορετικές κατηγορίες προσφευγόντων.
- 43 Πάντως, η διαπίστωση αυτή δεν συνεπάγεται ότι ο ενδιαφερόμενος μπορεί να επικαλεστεί, ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου που έχει επιληφθεί τέτοιας προσφυγής, διατάξεις του κανονισμού αυτού οι οποίες, καθόσον δεν εφαρμόζονται στην περίπτωση του, δεν δέσμευαν τις αρμόδιες αρχές κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης και κατά την έκδοση της απόφασης μεταφοράς.
- 44 Εν προκειμένω, από τις αποφάσεις περί παραπομπής προκύπτει ότι τα προδικαστικά ερωτήματα ανάγονται ακριβώς στις αμφιβολίες του αιτούντος δικαστηρίου ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής, στις υποθέσεις των κύριων δικών, του άρθρου 9 του εν λόγω κανονισμού και, επομένως, ως προς την

υποχρέωση των αρμόδιων ολλανδικών αρχών να λάβουν υπόψη, στο πλαίσιο διαδικασίας εκ νέου ανάληψης, το σχετικό με τον προσδιορισμό της ευθύνης κριτήριο το οποίο προβλέπεται στο συγκεκριμένο άρθρο.

- 45 Συνεπώς, προκειμένου να δοθεί απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα, πρέπει να προσδιοριστεί αν οι αρμόδιες αρχές υποχρεούνται, σε καταστάσεις όπως οι επίμαχες στις υποθέσεις των κύριων δικών, να προβούν στον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης λαμβάνοντας υπόψη το ως άνω κριτήριο, πριν να είναι σε θέση να υποβάλουν εγκύρωσ αίτημα εκ νέου ανάληψης.

Επί της διαδικασίας που έχει εφαρμογή σε καταστάσεις όπως οι επίμαχες στις υποθέσεις των κύριων δικών

- 46 Το πεδίο εφαρμογής της διαδικασίας εκ νέου ανάληψης ορίζεται στα άρθρα 23 και 24 του κανονισμού Δουβλίνο III. Από το άρθρο 23, παράγραφος 1, και από το άρθρο 24, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού προκύπτει ότι η διαδικασία αυτή έχει εφαρμογή στα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 20, παράγραφος 5, ή στο άρθρο 18, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως δ', του εν λόγω κανονισμού.
- 47 Το άρθρο 20, παράγραφος 5, του ίδιου κανονισμού προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι έχει εφαρμογή σε αιτούντα ο οποίος υποβάλλει αίτηση διεθνούς προστασίας σε κράτος μέλος αφού ανακάλεσε την πρώτη αίτησή του σε άλλο κράτος μέλος κατά τη διάρκεια της διαδικασίας προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης.
- 48 Η διάταξη αυτή συνεπάγεται, επομένως, ότι ο αιτών ο οποίος έχει ρητώς ενημερώσει την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο υπέβαλε την πρώτη αίτησή του σχετικά με την επιθυμία του να παραιτηθεί από αυτήν πριν από την ολοκλήρωση της διαδικασίας αυτής μπορεί, παρά ταύτα, να μεταφερθεί στο πρώτο αυτό κράτος μέλος προκειμένου να ολοκληρωθεί η εν λόγω διαδικασία.
- 49 Η προς τον σκοπό αυτό μεταφορά στο πρώτο κράτος μέλος πρέπει, πάντως, κατά μείζονα λόγο, να είναι δυνατή οσάκις ο αιτών έχει εγκαταλείψει αυτό το κράτος μέλος, πριν από την ολοκλήρωση της διαδικασίας προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης, χωρίς να ενημερώσει την αρμόδια αρχή του πρώτου κράτους μέλους σχετικά με την επιθυμία του να παραιτηθεί από την αίτησή του και οσάκις, κατά συνέπεια, η διαδικασία αυτή εξακολουθεί να εκκρεμεί στο εν λόγω κράτος μέλος.
- 50 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό, όπως υποστήριξαν η Φινλανδική Κυβέρνηση και η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι το άρθρο 20, παράγραφος 5, του κανονισμού Δουβλίνο III εφαρμόζεται επίσης και σε μια τέτοια περίπτωση, καθώς η αναχώρηση του αιτούντος από το έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας πρέπει να εξομοιώνεται, για την εφαρμογή της διάταξης αυτής, με σιωπηρή ανάκληση της αίτησης αυτής.
- 51 Ως προς το άρθρο 18, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως δ', του κανονισμού Δουβλίνο III, το άρθρο αυτό αφορά πρόσωπο το οποίο, αφενός, υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας που τελεί υπό εξέταση, ανακάλεσε την υπό εξέταση αίτηση ή του οποίου η αίτηση απορρίφθηκε και, αφετέρου, είτε υπέβαλε αίτηση σε άλλο κράτος μέλος είτε ευρίσκεται στο έδαφος άλλου κράτους μέλους χωρίς τίτλο διαμονής (απόφαση της 25ης Ιανουαρίου 2018, Hasan, C-360/16, EU:C:2018:35, σκέψη 44).
- 52 Δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από το άρθρο 2, στοιχείο δ', του κανονισμού αυτού, η εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας καλύπτει το σύνολο των μέτρων εξέτασης που λαμβάνονται από τις αρμόδιες αρχές για μια αίτηση διεθνούς προστασίας, με εξαίρεση τη διαδικασία προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους βάσει του εν λόγω κανονισμού, πρέπει να θεωρηθεί ότι το άρθρο 18, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως δ', του ίδιου κανονισμού μπορεί να εφαρμοστεί μόνον εάν το κράτος

μέλος στο οποίο έχει προηγουμένως υποβληθεί αίτηση ολοκλήρωσε αυτήν τη διαδικασία προσδιορισμού, αναγνωρίζοντας ότι είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης αυτής, και έχει αρχίσει την εξέταση της εν λόγω αίτησης σύμφωνα με την οδηγία 2013/32.

- 53 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι καταστάσεις όπως οι επίμαχες στις υποθέσεις των κύριων δικών εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της διαδικασίας εκ νέου ανάληψης, ανεξαρτήτως του αν η αίτηση διεθνούς προστασίας που υποβλήθηκε στο πρώτο κράτος μέλος ανακλήθηκε ή αν η εξέτασή της σύμφωνα με την οδηγία 2013/32 έχει ήδη αρχίσει στο εν λόγω κράτος μέλος.

Επί του καθεστώτος που έχει εφαρμογή στις διαδικασίες εκ νέου ανάληψης

- 54 Οι διαδικασίες αναδοχής και εκ νέου ανάληψης πρέπει να διεξάγονται υποχρεωτικά σύμφωνα με τους κανόνες τους οποίους θεσπίζει το κεφάλαιο VI του κανονισμού Δουβλίνο III (πρβλ. αποφάσεις της 26ης Ιουλίου 2017, Mengesteab, C-670/16, EU:C:2017:587, σκέψη 49, καθώς και της 13ης Νοεμβρίου 2018, X και X, C-47/17 και C-48/17, EU:C:2018:900, σκέψη 57), οι οποίοι υπάγουν τις διαδικασίες αυτές σε διακριτά καθεστώτα, οριζόμενα αντιστοίχως στα τμήματα II και III του κεφαλαίου αυτού.
- 55 Στο πλαίσιο της διαδικασίας αναδοχής, το άρθρο 21, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού προβλέπει ότι το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση διεθνούς προστασίας μπορεί να απευθύνει σε άλλο κράτος μέλος αίτημα για την αναδοχή του αιτούντος μόνον όταν θεωρεί ότι το δεύτερο κράτος μέλος «είναι υπεύθυνο για την εξέτασή της», όπερ συμβαίνει κατά κανόνα όταν πρόκειται για το κράτος μέλος που προσδιορίζεται βάσει των κριτηρίων που προβλέπονται στο κεφάλαιο III του εν λόγω κανονισμού.
- 56 Η δυνατότητα εφαρμογής των ως άνω κριτηρίων στο πλαίσιο της διαδικασίας αναδοχής επιβεβαιώνεται από τις διατάξεις του άρθρου 22, παράγραφοι 2 έως 5, του ίδιου κανονισμού, οι οποίες ρυθμίζουν λεπτομερώς την εξέταση των αποδεικτικών στοιχείων και των έμμεσων αποδείξεων που καθιστούν δυνατή την εφαρμογή των εν λόγω κριτηρίων και καθορίζουν το επίπεδο της απόδειξης που απαιτείται ούτως ώστε να τεκμηριωθεί ότι το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης.
- 57 Από τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτει ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας αναδοχής, η διαδικασία προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης με βάση τα κριτήρια που προβλέπονται στο κεφάλαιο III του κανονισμού Δουβλίνο III έχει καίρια σημασία καθώς και ότι η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο έχει υποβληθεί αίτηση μπορεί να απευθύνει σε άλλο κράτος μέλος αίτημα αναδοχής μόνον όταν η αρχή αυτή θεωρεί ότι το άλλο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης (πρβλ. απόφαση της 7ης Ιουνίου 2016, Ghezlbash, C-63/15, EU:C:2016:409, σκέψη 43).
- 58 Ωστόσο, δεν ισχύει το ίδιο για τη διαδικασία εκ νέου ανάληψης, καθόσον η διαδικασία αυτή διέπεται από διατάξεις οι οποίες διαφέρουν, ως προς το ζήτημα αυτό, ουσιωδώς από τις διατάξεις που ρυθμίζουν τη διαδικασία αναδοχής.
- 59 Συγκεκριμένα, πρώτον, το άρθρο 23, παράγραφος 1, και το άρθρο 24, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III προβλέπουν τη δυνατότητα υποβολής αιτήματος εκ νέου ανάληψης όταν το αιτούν κράτος μέλος θεωρεί ότι άλλο κράτος μέλος είναι «υπεύθυνο [...] σύμφωνα με το άρθρο 20 παράγραφος 5 και το άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο β), γ) ή δ)», του κανονισμού αυτού, και όχι όταν θεωρεί ότι άλλο κράτος μέλος είναι «υπεύθυνο για την εξέτασ[η της αίτησης]».
- 60 Εξ αυτού απορρέει, όπως επισήμανε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι ο όρος «υπεύθυνο» χρησιμοποιείται στο άρθρο 23, παράγραφος 1, και στο άρθρο 24, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III με έννοια διαφορετική απ' ό,τι στο άρθρο 21, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, δεδομένου ότι δεν αφορά ειδικώς την ευθύνη για την εξέταση της αίτησης διεθνούς

- προστασίας. Εξάλλου, από το άρθρο 18, παράγραφος 2, και το άρθρο 20, παράγραφος 5, του εν λόγω κανονισμού προκύπτει ότι η μεταφορά προσώπου προς το κράτος μέλος που φέρει την υποχρέωση εκ νέου ανάληψης δεν αποσκοπεί κατ' ανάγκη στην ολοκλήρωση της εξέτασης της αίτησης αυτής.
- 61 Συνεπώς, κατά το άρθρο 23, παράγραφος 1, και το άρθρο 24, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, η άσκηση της δυνατότητας υποβολής αιτήματος εκ νέου ανάληψης δεν προϋποθέτει ότι έχει αποδειχθεί ότι το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας, αλλά ότι αυτό το κράτος μέλος πληροί τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 20, παράγραφος 5, ή στο άρθρο 18, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως δ', του κανονισμού αυτού.
- 62 Ωστόσο, από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 20, παράγραφος 5, του εν λόγω κανονισμού προκύπτει ότι η κατά το άρθρο αυτό υποχρέωση εκ νέου ανάληψης επιβάλλεται στο «κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε πρώτα η αίτηση διεθνούς προστασίας». Επομένως, τα σχετικά με τον προσδιορισμό της ευθύνης κριτήρια που προβλέπονται στο κεφάλαιο III του ίδιου κανονισμού δεν μπορούν να χρησιμεύσουν για τον προσδιορισμό αυτού του κράτους μέλους.
- 63 Επιπλέον, η εξάρτηση της εφαρμογής της υποχρέωσης αυτής από την ολοκλήρωση, στο αιτούν κράτος μέλος, της διαδικασίας προσδιορισμού του υπεύθυνου για την εξέταση της αίτησης κράτους μέλους, προκειμένου να εξακριβωθεί αν το κράτος μέλος στο οποίο αναφέρεται το άρθρο 20, παράγραφος 5, του εν λόγω κανονισμού έχει την ιδιότητα αυτή, θα αντέβαινε στην ίδια τη λογική της διάταξης, καθόσον η διάταξη αυτή διευκρινίζει ότι σκοπός της εκ νέου ανάληψης του αιτούντος στην οποία υποχρεούται να προβεί το εν λόγω κράτος μέλος είναι η παροχή της δυνατότητας στο κράτος αυτό να προβεί στην «ολοκλήρωση της διαδικασίας προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης».
- 64 Το Δικαστήριο έχει εξάλλου διαπιστώσει ότι η εν λόγω διάταξη ορίζει ότι το πρώτο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε αίτηση διεθνούς προστασίας φέρει ειδικές υποχρεώσεις, με αποτέλεσμα να του αναγνωρίζεται ειδική θέση βάσει του κανονισμού Δουβλίνο III (πρβλ. απόφαση της 26ης Ιουλίου 2017, *Mengesteab*, C-670/16, EU:C:2017:587, σκέψεις 93 και 95).
- 65 Όσον αφορά το άρθρο 18, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως δ', του κανονισμού αυτού, από το γράμμα του προκύπτει, βεβαίως, ότι οι υποχρεώσεις που προβλέπει επιβάλλονται στο «υπεύθυνο κράτος μέλος».
- 66 Ωστόσο, όπως εκτέθηκε στις σκέψεις 51 και 52 της παρούσας απόφασης, οι προβλεπόμενες στις διατάξεις αυτές υποχρεώσεις εκ νέου ανάληψης εφαρμόζονται μόνον εφόσον η διαδικασία προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης έχει προηγουμένως ολοκληρωθεί στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνθηκε το αίτημα και έχει καταλήξει στην αναγνώριση εκ μέρους του κράτους αυτού ότι είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης.
- 67 Σε μια τέτοια περίπτωση, δεδομένου ότι έχει ήδη αποδειχθεί η ευθύνη για την εξέταση της αίτησης, δεν χρειάζεται να εφαρμοστούν εκ νέου οι κανόνες που διέπουν τη διαδικασία προσδιορισμού της ευθύνης αυτής, μεταξύ των οποίων προεξέχουσα θέση έχουν τα κριτήρια που προβλέπονται στο κεφάλαιο III του ίδιου κανονισμού.
- 68 Το άρθρο 25 του κανονισμού Δουβλίνο III επιβεβαιώνει, δεύτερον, το αλυσιτελές των σχετικών με τον προσδιορισμό της ευθύνης κριτηρίων που καθορίζονται στο κεφάλαιο III του κανονισμού στο πλαίσιο της διαδικασίας εκ νέου ανάληψης.

- 69 Πράγματι, ενώ το άρθρο 22, παράγραφοι 2 έως 5, του κανονισμού Δουβλίνο III ορίζει λεπτομερώς τον τρόπο με τον οποίο τα κριτήρια αυτά πρέπει να εφαρμόζονται στο πλαίσιο της διαδικασίας αναδοχής, διαπιστώνεται ότι το άρθρο 25 του κανονισμού αυτού δεν περιλαμβάνει παρόμοια διάταξη και επιβάλλει στο κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα μόνον την υποχρέωση να προβεί στις απαραίτητες επαληθεύσεις προκειμένου να αποφανθεί επί του αιτήματος εκ νέου ανάληψης.
- 70 Ο απλοποιημένος χαρακτήρας της διαδικασίας εκ νέου ανάληψης επιβεβαιώνεται επίσης από το γεγονός ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 25, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού προθεσμία για την απάντηση σε αίτημα εκ νέου ανάληψης είναι αισθητά συντομότερη από την προβλεπόμενη στο άρθρο 22, παράγραφος 7, του ίδιου κανονισμού προθεσμία για την απάντηση σε αίτημα αναδοχής.
- 71 Τρίτον, η ανωτέρω ερμηνεία ενισχύεται από τα τυποποιημένα έντυπα για την αίτηση αναδοχής και εκ νέου ανάληψης που περιλαμβάνονται, αντιστοίχως, στο παράρτημα I και στο παράρτημα III του κανονισμού 1560/2003.
- 72 Πράγματι, ενώ το τυποποιημένο έντυπο για το αίτημα αναδοχής προβλέπει ότι το κράτος μέλος που υποβάλλει το αίτημα πρέπει, σημειώνοντας το αντίστοιχο τετραγωνίδιο, να αναφέρει το ισχύον στη συγκεκριμένη περίπτωση κριτήριο σχετικά με τον προσδιορισμό της ευθύνης και καθιστά δυνατή την παροχή των αναγκαίων πληροφοριών για την εξακρίβωση της πλήρωσης του κριτηρίου αυτού, το τυποποιημένο έντυπο για το αίτημα εκ νέου ανάληψης προβλέπει μόνον ότι το κράτος μέλος που υποβάλλει το αίτημα αναφέρει αν το αίτημα αυτό στηρίζεται στο άρθρο 20, παράγραφος 5, ή στο άρθρο 18, παράγραφος 1, στοιχεία β', γ' ή δ', του κανονισμού Δουβλίνο III και δεν περιλαμβάνει πεδίο σχετικό με τα κριτήρια προσδιορισμού της ευθύνης που προβλέπονται στο κεφάλαιο III του κανονισμού αυτού.
- 73 Πρέπει, τέταρτον, να σημειωθεί ότι η αντίθετη ερμηνεία, κατά την οποία αίτημα εκ νέου ανάληψης μπορεί να υποβληθεί μόνον αν το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα μπορεί να προσδιοριστεί ως το υπεύθυνο κράτος μέλος κατ' εφαρμογήν των σχετικών με τον προσδιορισμό της ευθύνης κριτηρίων που καθορίζονται στο κεφάλαιο III του κανονισμού Δουβλίνο III, αντιφάσκει προς τη γενική οικονομία του κανονισμού αυτού.
- 74 Πράγματι, μια τέτοια ερμηνεία θα σήμαινε, σε τελική ανάλυση, ότι οι διαδικασίες αναδοχής και εκ νέου ανάληψης πρέπει να διεξάγονται με τον ίδιο τρόπο σχεδόν ως προς όλα τα σημεία τους και ότι αποτελούν, στην πράξη, μια ενιαία διαδικασία που προϋποθέτει, σε πρώτο στάδιο, τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης με βάση τα εν λόγω κριτήρια περί προσδιορισμού της ευθύνης και στη συνέχεια, σε δεύτερο στάδιο, την υποβολή στο κράτος αυτό αιτήματος, του οποίου το βάσιμο θα πρέπει αυτό να εκτιμήσει, στηριζόμενο επί της ίδιας βάσης.
- 75 Ωστόσο, αν ο νομοθέτης της Ένωσης είχε την πρόθεση να καθιερώσει μια τέτοια ενιαία διαδικασία, λογικώς δεν θα είχε επιλέξει να προβλέψει, στην ίδια τη διάρθρωση του εν λόγω κανονισμού, δύο αυτοτελείς διαδικασίες, εφαρμοστέες σε διαφορετικές, λεπτομερώς καθοριζόμενες, κατηγορίες περιπτώσεων και διεπόμενες από διαφορετικές διατάξεις.
- 76 Τέλος, πέμπτον, η εκτιθέμενη στη σκέψη 73 της παρούσας απόφασης ερμηνεία θα ήταν επίσης ικανή να υπονομεύσει την επίτευξη ορισμένων σκοπών του κανονισμού Δουβλίνο III.
- 77 Συγκεκριμένα, η ερμηνεία αυτή θα συνεπαγόταν, στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 18, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως δ', του κανονισμού αυτού, ότι οι αρμόδιες αρχές του δεύτερου κράτους μέλους θα μπορούσαν να επανεξετάσουν, εκ των πραγμάτων, το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξαν, μετά το πέρας της διαδικασίας προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης, οι αρμόδιες αρχές του πρώτου κράτους μέλους ως προς τη δική του ευθύνη, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι εγκαταλείψουν το έδαφος αυτού του κράτους μέλους αφού αυτό έχει αρχίσει να εξετάζει την αίτησή τους, πράγμα που ενδέχεται να ενθαρρύνει τους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι έχουν υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας σε ένα κράτος μέλος να μεταβούν σε

άλλα κράτη μέλη, προκαλώντας με τον τρόπο αυτό δευτερογενείς μετακινήσεις, στην αποτροπή των οποίων αποβλέπει ακριβώς ο κανονισμός Δουβλίνο III με τη θέσπιση ομοιόμορφων μηχανισμών και κριτηρίων για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 17ης Μαρτίου 2016, *Mirza*, C-695/15 PPU, EU:C:2016:188, σκέψη 52, και της 13ης Σεπτεμβρίου 2017, *Khiri Amayry*, C-60/16, EU:C:2017:675, σκέψη 37).

- 78 Η εκτιθέμενη στη σκέψη 73 της παρούσας απόφασης ερμηνεία θα μπορούσε, επιπλέον, να κλονίσει την προβλεπόμενη στο άρθρο 3, παράγραφος 1, βασική αρχή του κανονισμού αυτού, σύμφωνα με την οποία η αίτηση διεθνούς προστασίας εξετάζεται από ένα μόνον κράτος μέλος, στην περίπτωση που η διεξαγόμενη στο δεύτερο κράτος μέλος διαδικασία προσδιορισμού καταλήγει σε αποτέλεσμα το οποίο διαφέρει από εκείνο στο οποίο κατέληξε το πρώτο κράτος μέλος.
- 79 Εξάλλου, η ενδεχομένως κατ' επανάληψη επανεξέταση του αποτελέσματος της διαδικασίας προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους, όταν η εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού και η αποτελεσματική πρόσβαση στη διαδικασία παροχής διεθνούς προστασίας έχουν ήδη διασφαλιστεί, θα υπονόμει τον σκοπό της ταχύτητας κατά την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, ο οποίος μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 5 του ίδιου κανονισμού.
- 80 Επομένως, στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 23, παράγραφος 1, και στο άρθρο 24, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, οι οικείες αρμόδιες αρχές δεν υποχρεούνται, πριν από την υποβολή αιτήματος εκ νέου ανάληψης σε άλλο κράτος μέλος, να προσδιορίσουν, με γνώμονα τα κριτήρια περί του προσδιορισμού της ευθύνης που προβλέπονται στον κανονισμό αυτό και, δη, το προβλεπόμενο στο άρθρο 9 του εν λόγω κανονισμού, αν το τελευταίο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης.
- 81 Πάντως, πρέπει να επισημανθεί ότι, στις περιπτώσεις του άρθρου 20, παράγραφος 5, του κανονισμού Δουβλίνο III, είναι καταρχήν δυνατή μια ενδεχόμενη μεταφορά χωρίς να έχει προηγουμένως αποδειχθεί ότι το κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται το αίτημα είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης.
- 82 Ως εκ τούτου, μετά από μια τέτοια μεταφορά και μετά την ολοκλήρωση, σε αυτό το κράτος μέλος, της διαδικασίας για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους, δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο να τεθεί θέμα αντίστροφης μεταφοράς προς το κράτος μέλος το οποίο είχε προηγουμένως υποβάλει το αίτημα εκ νέου ανάληψης του αιτούντος. Επιπλέον, όπως επισήμαναν η Γερμανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, υπό το πρίσμα των προθεσμιών του άρθρου 21, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, είναι πιθανό να μην είναι πλέον δυνατή η έγκυρη υποβολή αιτήματος αναδοχής, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας αυτής, από το κράτος μέλος το οποίο ήταν προηγουμένως υποχρεωμένο να αναλάβει εκ νέου τον αιτούντα.
- 83 Ωστόσο, πρέπει να υπομνησθεί ότι σκοπός των σχετικών με τον προσδιορισμό της ευθύνης κριτηρίων που προβλέπονται στα άρθρα 8 έως 10 του εν λόγω κανονισμού, σε συνδυασμό με τις αιτιολογικές σκέψεις 13 και 14 αυτού, είναι να συμβάλλουν στην προστασία του μείζονος συμφέροντος του παιδιού και της οικογενειακής ζωής των ενδιαφερομένων, τα οποία άλλωστε κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 24 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Υπό τις συνθήκες αυτές, ένα κράτος μέλος δεν μπορεί, σύμφωνα με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, να υποβάλει εγκύτως αίτημα εκ νέου ανάληψης, όταν συντρέχει περίπτωση εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 20, παράγραφος 5, του ίδιου κανονισμού, οσάκις ο ενδιαφερόμενος έχει προσκομίσει στην αρμόδια αρχή στοιχεία που αποδεικνύουν κατά τρόπο πρόδηλο ότι αυτό το κράτος μέλος πρέπει να θεωρηθεί ότι είναι το υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης κράτους μέλους κατ' εφαρμογήν των εν λόγω κριτηρίων περί προσδιορισμού της ευθύνης. Σε μια τέτοια περίπτωση, το εν λόγω κράτος μέλος οφείλει, αντιθέτως, να αναγνωρίσει ότι είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης.

- 84 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν στο πλαίσιο της υπόθεσης C-582/17 προδικαστικό ερώτημα και στα υποβληθέντα στο πλαίσιο της υπόθεσης C-583/17 προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο κανονισμός Δουβλίνο III έχει την έννοια ότι υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας σε ένα πρώτο κράτος μέλος, εν συνεχεία εγκατέλειψε το κράτος μέλος αυτό και, ακολούθως, υπέβαλε νέα αίτηση διεθνούς προστασίας σε δεύτερο κράτος μέλος:
- δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να επικαλεστεί, στο πλαίσιο προσφυγής ασκηθείσας δυνάμει του άρθρου 27, παράγραφος 1, του ως άνω κανονισμού, στο δεύτερο αυτό κράτος μέλος κατά της απόφασης περί μεταφοράς του, το σχετικό με τον προσδιορισμό της ευθύνης κριτήριο που προβλέπεται στο άρθρο 9 του εν λόγω κανονισμού·
 - μπορεί, κατ' εξαίρεση, να επικαλεστεί, στο πλαίσιο τέτοιας προσφυγής, αυτό το κριτήριο περί προσδιορισμού της ευθύνης, όταν συντρέχει περίπτωση εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 20, παράγραφος 5, του ίδιου κανονισμού, υπό τον όρο ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει προσκομίσει στην αρμόδια αρχή του αιτούντος κράτους μέλους στοιχεία που αποδεικνύουν κατά τρόπο πρόδηλο ότι αυτό το κράτος μέλος θα έπρεπε να θεωρηθεί ότι είναι το υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης κράτος μέλος κατ' εφαρμογήν του εν λόγω κριτηρίου περί προσδιορισμού της ευθύνης.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 85 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

Ο κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα, έχει την έννοια ότι υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας σε ένα πρώτο κράτος μέλος, εν συνεχεία εγκατέλειψε το κράτος μέλος αυτό και, ακολούθως, υπέβαλε νέα αίτηση διεθνούς προστασίας σε δεύτερο κράτος μέλος:

- δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να επικαλεστεί, στο πλαίσιο προσφυγής ασκηθείσας δυνάμει του άρθρου 27, παράγραφος 1, του ως άνω κανονισμού, στο δεύτερο αυτό κράτος μέλος κατά της απόφασης περί μεταφοράς του, το σχετικό με τον προσδιορισμό της ευθύνης κριτήριο που προβλέπεται στο άρθρο 9 του εν λόγω κανονισμού·
- μπορεί, κατ' εξαίρεση, να επικαλεστεί, στο πλαίσιο τέτοιας προσφυγής, αυτό το κριτήριο περί προσδιορισμού της ευθύνης, όταν συντρέχει περίπτωση εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 20, παράγραφος 5, του ίδιου κανονισμού, υπό τον όρο ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει προσκομίσει στην αρμόδια αρχή του αιτούντος κράτους μέλους στοιχεία που αποδεικνύουν κατά τρόπο πρόδηλο ότι αυτό το κράτος μέλος θα έπρεπε να θεωρηθεί ότι είναι το υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης κράτος μέλος κατ' εφαρμογήν του εν λόγω κριτηρίου περί προσδιορισμού της ευθύνης.

(υπογραφές)